

Stan i prognoza koniunktury gospodarczej nr 1/2022 (113)

Raporty o stanie koniunktury gospodarczej Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych stanowią kontynuację projektu prognostycznego prowadzonego w Instytucie Badań nad Gospodarką Rynkową od 1994 roku. W 2017 roku zespół prognoz makroekonomicznych wydzielił się ze struktur IBnGR, tworząc nowy ośrodek analityczny – Instytut Prognoz i Analiz Gospodarczych (IPAG). Prezentowany raport jest dwudziestą publikacją z tego cyklu, sygnowaną marką Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych.

Prognozy Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych powstały przy następujących **założeniach**:

- ewentualne kolejne fale pandemii koronawirusa nie będą skutkować nakładaniem nowych ograniczeń w życiu gospodarczym,
- sytuacja geopolityczna w najbliższych miesiącach ustabilizuje się,
- tempo wzrostu PKB w UE w 2022 roku będzie zawierać się w granicach 4,0-4,5 proc., a w 2023 roku w granicach 2,0-2,5 proc.,
- w pierwszej połowie 2022 r. oczekiwane są dalsze podwyżki stóp procentowych NBP.

Wpływ pandemii COVID-19 na gospodarkę

Piąta fala epidemii koronawirusa w Polsce, pomimo wciąż obecnych pewnych ograniczeń w życiu gospodarczym, nie powoduje większych negatywnych skutków z perspektywy makroekonomicznej. Gospodarka polska znajduje się w lepszej kondycji niż gospodarki większości krajów unijnych: po płytszej i krótszej niż przeciętna recesji, z wyższym niż średnie tempem wzrostu gospodarczego oraz z jedną z najniższych stóp bezrobocia. Mimo braku ogólnokrajowych restrykcji może nieco niepokoić zjawisko tzw. ukrytego lockdownu, czyli jednoczesnego przebywania na kwarantannie setek tysięcy osób, co może powodować przestoje w niektórych zakładach pracy. Nie wydaje się jednak by wpłynęło to istotnie na tempo wzrostu gospodarczego.

Na początku 2022 roku na pierwszy plan wysuwają się długofalowe efekty zakończonego już kryzysu, z których największym zagrożeniem dla gospodarki jest podwyższona inflacja. Związany z nią wzrost stóp procentowych powoduje konieczność rewizji wcześniejszych oczekiwań tempa wzrostu gospodarczego oraz niektórych jego elementów, jak na przykład tempa wzrostu inwestycji, rzutującego na

perspektywy wzrostu w kolejnych okresach. Wciąż istotnym czynnikiem negatywnym, będącym następstwem pandemii, są zakłócenia w globalnych łańcuchach dostaw. Na dalszy plan zeszyły dyskusje związane z wypłatą dla Polski unijnych środków na odbudowę gospodarki po kryzysie pandemicznym. Niemniej jeśli dojdzie do uruchomienia Krajowego Planu Odbudowy w drugiej połowie 2022 roku, stanowić to będzie dodatkowy impuls popytowy.

Do niepewności związanej z oczekiwanym przebiegiem pandemii dołączyła w ostatnich miesiącach niepewność odnośnie sytuacji geopolitycznej w naszym regionie Europy. Ewentualne rozstrzygnięcia siłowe, bez precedensu w ostatnich dekadach, zaczęłyby też negatywnie oddziaływać na gospodarkę polską.

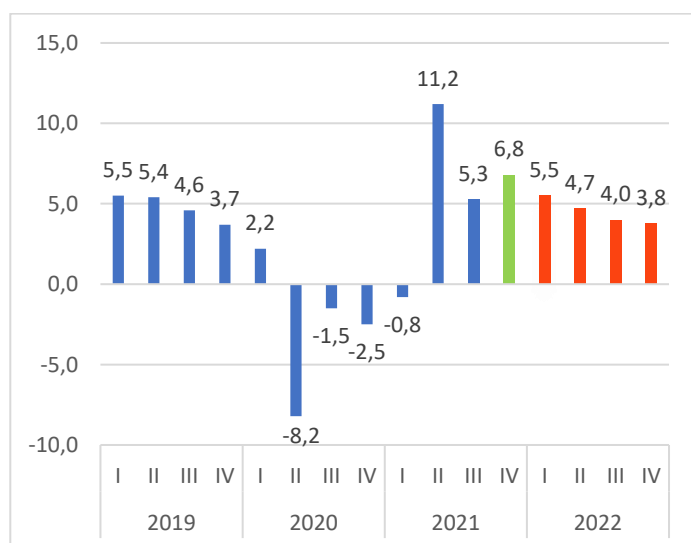
Początek realizacji zespołu wielkich rządowych programów pod wspólnym hasłem Polski Ład zaznaczył się dużym chaosem, nie tylko w sferze informacyjnej, ale i praktycznej. Przy obecnej skali dokonywanych korekt oraz nie do końca jednoznacznym wpływie na finanse samorządów, trudno jest obecnie określić, jaki będzie ostateczny wpływ Polskiego Ładu na polską gospodarkę. Wprowadzone w styczniu 2022 roku rozwiązania zwiększyły ponadto niepewność co do przyszłości systemu podatkowego w sektorze MŚP, co może skutkować zmniejszeniem skłonności do inwestowania.

Kolejny kwartał z dodatnim wzrostem PKB

Według szacunków Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych (IPAG), tempo wzrostu **produktu krajowego brutto** w czwartym kwartale 2021 roku wyniosło 6,8 proc. Był to trzeci z rzędu kwartał, w którym tempo wzrostu gospodarczego osiągnęło dodatni wynik, po czterech wcześniejszych kwartałach spadku. Według wstępnego szacunku Głównego

Urzędu Statystycznego, w całym 2021 roku PKB zwiększył się o 5,7 proc., w porównaniu z rokiem poprzednim. W kolejnych dwóch latach spodziewać się należy nieco niższego tempa wzrostu. W opinii IPAG, w 2022 roku produkt krajowy brutto wzrośnie o 4,5 proc., a w roku następnym o 4,0 proc. W kolejnych kwartałach 2022 roku obserwowana będzie zmniejszająca się dynamika wzrostu gospodarczego. Spodziewaną koniunkturę gospodarczą określać należy przy tym jako korzystną.

Tempo wzrostu PKB (% r/r)

Źródło: GUS, IPAG

Wzrost popytu krajowego

W 2021 roku na tempo wzrostu PKB w największym stopniu wpływał **popyt krajowy**, który w całym 2021 roku zwiększył się o 8,2 proc., a w czwartym kwartale wzrósł o 10,5 proc. W latach 2022-2023 tempo wzrostu popytu krajowego nie będzie już tak szybkie, utrzymywać się będzie jednak na poziomie wyższym niż tempo wzrostu PKB. W całym 2022 roku tempo wzrostu popytu krajowego ukształtuje się na poziomie 5,3 proc., a w 2023 roku popyt krajowy zwiększy się o kolejne 4,5 proc.

Stabilny wzrost konsumpcji

Spożycie w sektorze gospodarstw domowych (czyli konsumpcja) w całym 2021 roku zwiększyło się o 6,2 proc., a według szacunków IPAG w czwartym kwartale wzrosło o 7,3 proc. W kolejnych kwartałach utrzymywać się będzie stabilne tempo wzrostu: w 2022 roku spożycie w sektorze gospodarstw domowych wzrośnie o 5,3 proc., a w 2023 roku

o 4,4 proc. Do finansowania konsumpcji oszczędnościami skłaniać będzie m.in. wysoka inflacja, powodująca spadek wartości posiadanych środków pieniężnych. Pozytywnie na dynamikę spożycia będą ponadto wpływać rządowe „tarcze antyinflacyjne”, czyli przede wszystkim zerowa stawka podatku VAT na podstawowe artykuły żywnościowe oraz obniżki podatku VAT i akcyzy na paliwa, ciepło, gaz i energię elektryczną. Nie do końca jednoznacznie daje się na razie przewidzieć ostateczny wpływ netto zmian systemu podatkowego na spożycie.

Nieco wolniej niż spożycie prywatne wzrastać będzie spożycie ogółem (obejmujące obok konsumpcji także spożycie publiczne, czyli w uproszczeniu – wydatki rządowe i samorządowe). W latach 2022-2023 **spożycie ogółem** wzrośnie odpowiednio o 4,1 i 3,9 proc.

Powolne odradzanie się inwestycji

W ostatnim kwartale 2021 roku odnotowane zostało przyspieszenie tempa wzrostu **nakładów brutto na środki trwałe** (czyli inwestycji). W okresie od października do grudnia wzrosły one aż o 14,6 proc., jednak tempo to w dużej mierze stanowiło odbicie niskiej bazy statystycznej z roku poprzedniego. W całym 2021 roku nakłady inwestycyjne zwiększyły się o 8,0 proc., a stopa inwestycji w gospodarce narodowej (czyli relacja nakładów brutto na środki trwałe do PKB) wyniosła, podobnie jak w 2020 roku, 16,6 proc. Pomimo niskiej stopy inwestycji oraz dużych potrzeb rozwojowych polskiej gospodarki, tempo wzrostu nakładów inwestycyjnych w latach 2022-2023 będzie niższe niż w 2021 roku. Na spadek dynamiki wpływać będą inflacja i wysokie stopy procentowe oraz niepewna sytuacja międzynarodowa. Wciąż pod znakiem zapytania stoi również realizacja inwestycji realizowanych w ramach unijnego wsparcia odbudowy gospodarki po kryzysie pandemicznym.

Wzrost produkcji przemysłowej

W rozbiciu sektorowym, najszybsze, ponad czteronastoprocentowe, tempo wzrostu w 2021 roku odnotowano w **przemysle**. Dwucyfrowe tempa wzrostu, zarówno produkcji sprzedanej jak i wartości dodanej, nie były notowane w przemyśle od 2007 roku. Zjawiska tego nie należy tłumaczyć wyłącznie efektem niskiej bazy statystycznej z okresu kryzysu pandemicznego. Wpłynął na nie także wysoki

wzrost eksportu oraz efekt nadrabiania opóźnionych zakupów z okresów poprzednich. Według prognozy IPAG, w latach 2022-2023 dynamika w przemyśle będzie już niższa. W 2022 roku wartość dodana w przemyśle zwiększy się o 4,6 proc., a produkcja sprzedana przemysłu o 5,7 proc. W 2023 roku tempa te wyniosą odpowiednio 3,7 i 4,5 proc.

Wzrost szarej strefy w budownictwie

Obserwowana dobra koniunktura w **budownictwie**, objawiająca się m.in. wzmożonym popytem na materiały budowlane, wysoką liczbą realizowanych projektów, czy rosnącymi cenami robót i materiałów, nie znajduje odbicia w publikowanych danych statystycznych. Odnotowane w nich dynamiki, zwłaszcza na tle wcześniejszych spadków z okresu kryzysu, nie wyglądają imponująco. Tłumaczeniem tej rozbieżności może być gwałtowny rozwój szarej strefy gospodarczej w budownictwie w okresie kryzysu. Przejawia się ona m.in. zatrudnianiem pracowników „na czarno”, wypłacaniem części wynagrodzeń poza oficjalnymi umowami, czy sprzedażą materiałów i usług bez faktur i raportowania do urzędów.

W konwencji publikowanych danych statystycznych, wartość dodana w budownictwie zwiększy się w 2022 roku o 5,5 proc., a w roku następnym o 5,0 proc. Produkcja sprzedana budownictwa (w pełnej zbiorowości przedsiębiorstw budowlanych) wzrosła w 2022 roku o 5,7 proc., a w 2023 roku o 5,3 proc.

Zróżnicowana sytuacja w usługach rynkowych

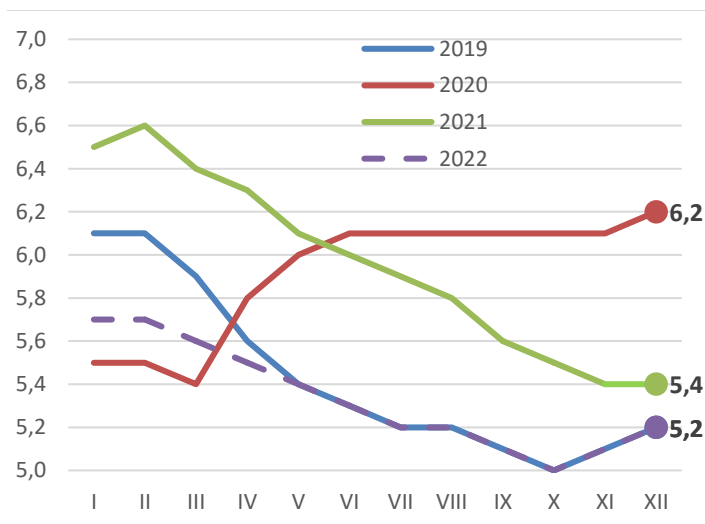
W umiarkowanie zadowalającym tempie rosła w 2021 roku wartość dodana w **usługach rynkowych**. Odnotowane tempo wzrostu było niższe niż tempo wzrostu PKB. Zwrócić należy jednak uwagę, że pomimo zróżnicowanej sytuacji różnych segmentów usług, spadki w całym sektorze usług rynkowych nie były w okresie kryzysu tak duże jak w przemyśle i budownictwie, a więc i statystyczna baza do wzrostu nie była równie niska. Zauważyć należy ponadto, że sektor usługowy wciąż narażony jest w największym stopniu na ograniczenia związane z pandemią oraz zagrożony ewentualnymi częściowymi „zamrożeniami” działalności. Według szacunków IPAG, wartość dodana w usługach rynkowych w 2021 roku wzrosła o 4,5 proc., a w latach 2022-2023 zwiększy się odpowiednio o 4,3 i 5,1 proc.

Wzrost w handlu zagranicznym

Wysoką dynamiką w 2021 roku odznaczał się polski handel zagraniczny. Zarówno w eksporcie jak i w imporcie odnotowane zostały dwucyfrowe tempa wzrostu. Import wzrastał przy tym szybciej niż eksport. Zjawisko takie jest naturalne w sytuacji, gdy gospodarka rozwija się w tempie wyższym niż gospodarki najważniejszych partnerów handlowych. W całym 2021 roku **eksport** (w konwencji rachunków narodowych) zwiększył się o 12,7 proc., a **import** o 19,2 proc. W latach 2022-2023 tempa wzrostu obu tych parametrów będą już niższe, nadal jednak utrzyma się przewaga dynamiki importu nad dynamiką eksportu. Roczne tempa wzrostu eksportu wyniosą w tym okresie odpowiednio 6,5 i 6,2 proc., a importu odpowiednio 8,5 oraz 6,5 proc.

W latach 2022-2023 spodziewać się należy powolnej stopniowej aprecjacji średniego **kursu złotego** względem euro. Kurs złotego w odniesieniu do dolara amerykańskiego w pierwszej połowie 2022 roku przejściowo utrzyma się na nieco niższym poziomie, by potem również stopniowo umacniać się.

Stopa bezrobocia (%)

Źródło: GUS, IPAG

Spadająca stopa bezrobocia

Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec 2021 roku wyniosła 5,4 proc. Oznacza to jej spadek o 0,9 punktu procentowego w porównaniu z końcem 2020 roku oraz o 0,2 punktu procentowego w porównaniu z końcem trzeciego kwartału. Nadmienić przy tym należy, że zazwyczaj w końcu roku stopa

bezrobocia wzrasta ze względu na czynniki sezonowe. Spadek ten tłumaczyć należy zatem jako wynik dobrej z punktu widzenia pracowników sytuacji na rynku pracy. W niedalekiej perspektywie pogłębiać się będą już obecnie obserwowane trudności w znalezieniu pracowników przez pracodawców. Według prognozy IPAG, dzięki korzystnej koniunkturze gospodarczej, stopa bezrobocia osiągnie poziom 5,2 proc. na koniec 2022 roku, a w roku następnym obniży się ona do 5,0 proc.

Na rynku pracy począwszy od drugiego kwartału 2021 roku obserwowany jest wzrost **przeciętnego zatrudnienia** w gospodarce narodowej, po wcześniejszych czterech kwartałach spadku. Spodziewać się należy stopniowego wzrostu tego parametru także w perspektywie kolejnych najbliższych kwartałów. W latach 2022-2023 na dynamikę **przeciętnego realnego wynagrodzenia brutto**, mocno oddziaływać będzie podwyższona stopa inflacji oraz niedobory wykwalifikowanych pracowników. Realne wynagrodzenia nie będą wzrastać w tak wysokim tempie, jak miało to miejsce w okresie bezpośrednio poprzedzającym wybuch epidemii.

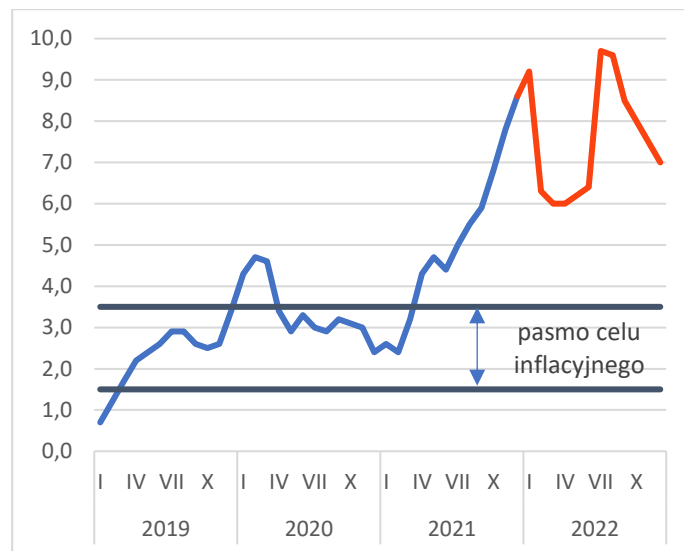
Wysoka inflacja

Średnie tempo wzrostu cen dóbr i usług konsumpcyjnych, czyli **inflacja**, wyniosło w okresie od października do grudnia 7,7 proc. Był to najwyższy kwartalny poziom inflacji od 2000 roku. Poziom inflacji na koniec grudnia ukształtował się na poziomie 8,6 proc., co również jest najwyższym miesięcznym poziomem w XXI wieku. Trwające od lutego 2021 roku przyspieszanie wartości miesięcznych wskaźników inflacji jest zjawiskiem niepokojącym. Wynika z nakładania się w jednym czasie szeregu czynników o charakterze zewnętrznym i wewnętrznym. Wśród nich wymienić należy rosnące dynamicznie ceny czynników energii, pokryzysowe odbicie koniunktury gospodarczej, ekspansywna polityka fiskalna i monetarna państwa oraz zakłócenia łańcuchów dostaw, zmniejszające podaż niektórych dóbr.

W całym 2021 roku ceny dóbr i usług konsumpcyjnych zwiększyły się średnio o 5,1 proc. W 2021 roku

najbardziej wzrosły ceny transportu (o 14,4 proc.), użytkowania mieszkania lub domu i nośników energii (o 7,4 proc.), restauracji i hoteli (o 6,1 proc.) oraz łączności (o 5,5 proc.). Nieznacznie spadły natomiast ceny odzieży i obuwia (o 0,2 proc.).

Inflacja (% r/r)

Źródło: GUS, IPAG

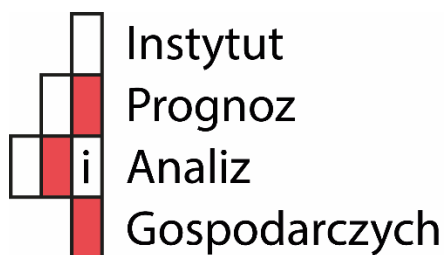
Według prognozy IPAG, inflacja w Polsce odnotuje w 2022 roku dwa szczyty. Pierwszego spodziewać się należy w styczniu. W kolejnych miesiącach widoczny stanie się wpływ obowiązywania obniżonej akcyzy i podatku VAT na niektóre towary, zaznaczać się będzie ponadto efekt podniesionych stóp procentowych. Oba te czynniki wpłyną na stopniowy spadek inflacji. Na początku drugiego półrocza, wraz z przywróceniem stawek akcyzy i podatku VAT, nastąpi drugi szczyt inflacyjny, po którym tempo wzrostu cen ponownie będzie się obniżać. W całym 2022 roku średni poziom inflacji wyniesie 7,5 proc., a jej poziom w grudniu wyniesie 7,0 proc. W 2023 roku tempo wzrostu cen konsumpcyjnych będzie już niższe, nadal jednak powyżej poziomu celu inflacyjnego NBP: inflacja średnioroczna wyniesie 5,5 proc., a grudniowa 3,5 proc.

Prognozy IPAG z 4 lutego 2022 r.		Kwartały 2021				2021	Kwartały 2022				2022	2023
		I	II	III	IV		I	II	III	IV		
PKB (wyrównany sezonowo)	wzrost w %	1,6	1,8	2,3	2,0		1,2	0,9	1,1	1,0		
PKB	wzrost w %	-0,8	11,2	5,3	6,8	5,7	5,5	4,7	4,0	3,8	4,5	4,0
Wartość dodana w przemyśle	wzrost w %	7,5	27,2	10,4	12,9	14,1	7,8	4,0	5,0	2,1	4,6	3,7
Wartość dodana w budownictwie	wzrost w %	-14,9	3,1	5,2	4,3	1,2	11,7	6,5	3,7	3,5	5,5	5,0
Wartość dodana w usługach rynkowych	wzrost w %	-1,4	8,1	4,2	6,1	4,5	6,2	3,2	4,5	4,1	4,3	5,1
Popyt krajowy	wzrost w %	0,3	12,4	8,6	10,5	8,2	6,0	5,0	5,4	5,2	5,3	4,5
Spożycie ogółem	wzrost w %	0,3	10,3	3,7	5,1	4,8	6,2	4,0	4,5	3,2	4,1	3,9
Spożycie indywidualne	wzrost w %	0,1	13,1	4,7	7,3	6,2	7,4	4,5	6,0	4,7	5,3	4,4
Nakłady brutto na środki trwałe	wzrost w %	1,7	5,6	9,3	14,6	8,0	2,5	7,8	6,2	5,9	6,0	7,0
Produkcja sprzedana przemysłu	wzrost w %	7,8	30,2	10,5	13,2	14,9	9,5	5,1	5,4	3,0	5,7	4,5
Produkcja sprzedana budownictwa												
- pełna zbiorowość	wzrost w %					5,0					5,7	5,3
- przeds. zatrudniające powyżej 9 osób	wzrost w %	-13,2	2,1	6,7	8,5	3,2	12,4	8,5	4,4	4,0	5,9	5,4
Inflacja (CPI; średnio w okresie)	wzrost w %	2,7	4,5	5,4	7,7	5,1	7,1	6,2	9,3	7,5	7,5	5,5
Inflacja (CPI; k.o.)	wzrost w %	3,2	4,4	5,9	8,6	8,6	6,0	6,4	8,5	7,0	7,0	3,5
Podaż pieniądza nominalnie (k.o.)	wzrost w %	14,4	7,4	8,6	8,9	8,9	10,5	11,7	11,3	9,4	9,4	8,7
Przeciętne wynagrodzenia brutto realne	wzrost w %	3,8	4,8	3,7	2,0	3,6	3,2	3,1	2,9	3,6	3,2	3,0
Przeciętne zatrudnienie w GN	wzrost w %	-1,4	1,1	0,9	0,8	0,8	2,9	2,3	1,8	1,2	1,9	1,8
Stopa bezrobocia rejestrowanego (k.o.)	%	6,4	6,0	5,6	5,4	5,4	5,6	5,3	5,1	5,2	5,2	5,0
Eksport (GUS/RN)	wzrost w %	7,3	29,2	8,6	6,2	12,7	8,3	3,5	7,2	6,9	6,5	6,2
Import (GUS/RN)	wzrost w %	10,3	34,5	15,2	17,0	19,2	10,5	5,8	9,4	8,5	8,5	6,5
Saldo obrotów bieżących BP (krocząco)	% PKB	2,7	1,8	0,7	-0,8	-0,8	-1,3	-1,6	-1,8	-2,1	-2,1	-2,3
Średni kurs dolara (NBP)	PLN/USD	3,77	3,76	3,87	4,04	3,86	4,1	4,1	4,0	3,9	4,0	3,9
Średni kurs euro (NBP)	PLN/EUR	4,55	4,53	4,57	4,62	4,57	4,6	4,5	4,5	4,4	4,5	4,4

Kwartałne tempa wzrostu PKB podawane są w odniesieniu do analogicznego kwartału roku poprzedniego w cenach stałych, średniorocznych roku poprzedniego. Wyjątek stanowi tempo wzrostu PKB podawane w dwóch konwencjach – w porównaniu z analogicznym kwartałem roku poprzedniego (ceny stałe średnioroczne roku poprzedniego) oraz w porównaniu do poprzedniego kwartału, po eliminacji czynników sezonowych (ceny stałe przy roku odniesienia 2015).

Źródło: dane historyczne – GUS, NBP (czarny kolor); szacunki i prognozy – IPAG (czerwony kolor)

dr Bohdan Wyżnikiewicz, Jacek Fundowicz, Krzysztof Łapiński

Instytut Prognoz i Analiz Gospodarczych Fundacja Naukowa

specjalizuje się w opracowaniach określanych jako ekonomia stosowana,
przygotowuje ekspertyzy i raporty w następujących obszarach tematycznych:

Ocena gospodarczych skutków regulacji

Pionierskie raporty sektorowe

Badanie i monitoring sektorów gospodarczych

Strategie rozwoju i ekspertyzy

Prognozy ekonomiczne

Krótko- i długookresowe prognozy makroekonomiczne (od 1994 roku)

Model branżowego ryzyka inwestycyjnego (od 1992 roku)

przygotowuje opracowania przekrojowe, takie jak:

Uaktualniane na bieżąco bazy prognoz makroekonomicznych
najważniejszych organizacji międzynarodowych i rządu

Badania szarej strefy gospodarczej i jej skutków dla gospodarki i sektorów

Analizy rozkładu dochodów na różnych szczeblach

Więcej informacji na stronie WWW.IPAG.ORG.PL

ZAPRASZAMY!